

ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ
"АМАЛИПЕ", ВЕЛИКО ТЪРНОВО

Велико Търново 5000, п.к. 113, Тел: 062/600 224
e-mail: office@amalipe.com; www.amalipe.com

**Становище на ЦМЕДТ „Амалипе“ относно Проект за изменение и допълнение на
Закона за семейните помощи за деца**

ЦМЕДТ „Амалипе“ приветства желанието и усилията на правителството да предприеме законодателни промени в областта на подкрепа на семействата и домакинствата в България, по отношение на отглеждането на децата. В много отношения доходите на семействата са обвързани и с ефективността на грижата и възпитанието на децата.

Предложеният Проект за изменение и допълнение на Закона за семейните помощи за деца съдържа определени положителни елементи като:

- Положително е обвързването на Закона за семейни помощи със Закона за закрила на детето, както и планираното предприемане на задължителна мярка за закрила в семейна среда от страна на Отделите за закрила на детето при случаи на непълнолетни бременни. Това обвързване ще допринесе за по-голяма систематичност и комплексност при предоставяне на мерките за превенция на социалните рискове, при предоставянето на социалните услуги за деца и техните семейства и при осъществяване на закрила на децата. Това обаче отново поставя въпроса за повишаване на персонала както в ОЗД, така и като цяло на персонала, зает в сферата на социалните услуги. Необходимо е осигуряване на допълващи и надграждащи обучения на социалните работници, както и осигуряване на интервизии и супервизии.

- Като положителни стъпки отчитаме въвеждането на понятието „помощи в натура“ вместо „социални инвестиции“, разширената дефиниция за семейство и включването на дохода на съжителстващия партньор; задължението за имунизации и профилактични прегледи и въвеждането на еднократна помощ при осиновяване, което ще затвърди и неговата особено важна роля като мярка за закрила на детето. Положителна според нас мярка е и обвързването на семейните помощи с минималната работна заплата като част от политиката за стимулиране на отглеждането на децата в семейна среда.

- Подкрепяме изискването на ал. 4 в чл. 5 а, когато майката е ненавършила 18 година, да се работи с нея, детето и семейството в семейна среда. Това според нас би допринесло до създаване на родителски умения и до укрепване на връзката майка – дете, както и да се насочва младата майка по пътя на ефективното родителство.

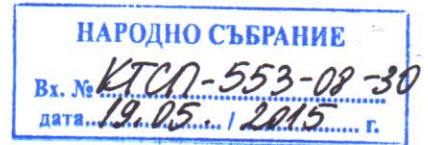
В същото време предложеният Проект за изменение и допълнение на Закона за семейните помощи за деца съдържа и сериозни слабости, срещу които възразяваме:

- Възразяваме срещу предвиденото предоставяне **само** на помощи в натура на непълнолетните майки. Освен, че това е дискриминационна мярка спрямо непълнолетните майки, тя няма и обучителен характер, който да подкрепя и учи непълнолетните майки да управляват бюджет. Становището ни е да остане съществуващата възможност да се дават както финансова помощ, така и помощи в натура по преценка на социалните работници на място.

- Изразяваме несъгласие с текста на предлаганите промени в § 9, по отношение на промените в Член 7, ал. 11, т.2 „след спиране на помощта за 3 поредни месеца или за 6 месеца в рамките на една учебна година поради неспазване на условията по ал. 1, т. 2 и 3” и свързаната с това санкция в ал. 12 „ В случаите по ал. 11, т. 2 месечна помощ може да бъде отпусната отново не по-рано от 1 година от датата на прекратяването”. Считаме, че ако Законът за семейни помощи за деца цели действително подкрепа на семействата в грижите им за децата, в него не бива да съществува подобен текст. Той не стимулира родителя, на когото са спрени помощите да върне детето в образователната система по-рано от срока на наказанието – една година, тъй като в този период изрично е разписано, че той няма право да получава месечните помощи. Опасяваме се, че дори ще се постигне точно обратното – този текст ще доведе до нарушаване на правото на детето на образование, тъй като дори и този стимул на родителя – получаване на месечните помощи за дете, няма да бъде налице. В тази връзка се присъединяваме към мнението, изразено и от НМД, този текст да бъде преосмислен така, че родителят да има право да получи и месечните помощи за месеците, в които са били спрени, ако детето се върне в училище и го посещава редовно. Във връзка с изискванията на чл. 28 (2) от Закона за нормативните актове, предлагаме да се пристъпи към оценка на въздействието и финансова обосновка на предлаганите промени, които да информират тяхното приложение и допълнителните мерки, които евентуално следва да се предприемат.

Движение на българските майки

Становище на Фондация „ Движение на българските майки“ относно Проекта за изменение и допълнение на Закона за семейните помощи за деца, внесени за разглеждане и обсъждане в Комисията по труда, социалната и демографската политика към 43то Народно събрание.

„Движение на българските майки“ изказва своите благодарности на Министерски Съвет на Република България за вниманието и доверието, изразено чрез искане на мнение и становище във връзка с този проект за закон. Ще обобщим нашето мнение , забележки и допълнения , предоставени както от МС, така и от предложените промени от Патриотичен фронт. Общата концепция на предложенията от МС са несъществени и повечето не променят и досега действащото законодателство. Не регламентират самия механизъм, а залагат действия и положения, които няма как да бъдат изпълнени, предвид липсващите промени в самия закона за Закрила на детето. Прави впечатление и нововремените ангажименти на отделите за закрила , които и сега са претоварени и работата им е утежнена в следствие на засиленото обедняване на семействата и неспиращия процес на изоставяне на деца , както и тяхното настаняване в институциите за деца. Не е възможно прилагането на този закон /дори и в момента/ с така НЕСЛУЧАВАЩАТА СЕ ДЕИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯ в страната. Повечето предложения на Патриотичен фронт са неприложими и дискриминационни , като ще коментираме конкретно някои от тях. Като цяло има идеи, които биха спомогнали в посока добра промяна, но с някои изменения и допълнения.

Коментарите по предложенията ни на МС са директно направени в самите „мотиви“, заложи в документа. С останалата част от проекта сме съгласни и не виждаме противоречия .

„С оглед насърчаване на отговорното родителство се разширяват основанията, при които помощите да бъдат предоставяни в натура, като сега съществуващите – неполагане на грижи за детето и неизползване на помощта по предназначение, се допълват с неосказване на съдействие при прилагане на мерки за закрила на детето по реда на Закона за закрила на детето и всички случаи на получаване на месечни помощи от непълнолетни майки за деца до 1 година и за деца до завършване на средно образование. И двете основания са свързани с превенция на риска помощите да не бъдат използвани за детето. Особено висок е рискът, когато майката е непълнолетна, тъй като самата тя е дете в риск. Затова в случаите на подпомагане на бременни и майки под 18-годишна възраст се регламентира задължително предприемане на мерки за закрила в семейна среда по реда на Закона за закрила на детето. Тези мерки са свързани основно с ползване на социални услуги, насочване, консултиране, оказване на съдействие, включително и за достъп до здравни, образователни и други услуги и т.н. По тази причина и с цел ограничаване на допускането от страна на родителите на раждането на деца от непълнолетни се предвижда прекратяване на месечната помощ за отглеждане на дете до завършване на средно образование във всички случаи, в които детето, за което тя се получава, стане родител. Същевременно се предвижда при определени условия, ако непълнолетният родител продължи да посещава редовно училище, да има право еднократно да получи помощ в размер, съответстващ на размера на прекратената помощ за периода от прекратяването до изтичането на срока, за който е била отпусната.“

ДБМ:

1. Не са гарантирани както самият достъп до услуги, така и ресурса за осъществяването му. Задължителният характер на този достъп ще е неефективен предвид намаления брой на соц. работници в малките населени места, а именно там е големия брой на семействата в риск.
2. Мерките за закрила на учащите също ще са неефективни поради липсващите образователни структури в тези малки населени места. Зависимостта учащо дете родител-дете-училище, ще постави много въпроси и неподготвеност на системата за реакция в тези ситуации. Това от своя страна ще е предпоставка за неспазване на закона и работата по превенция.

МС:

„Друга мярка в подкрепа на отговорното родителство и превенция на изоставянето на деца е регламентирането на връщане на някои от получените еднократни помощи. Връщане на средствата е предвидено, ако до навършване на 2-годишна възраст от детето, то бъде настанено за отглеждане извън семейството по реда на Закона за закрила на детето, но само поради виновно поведение от страна на родителя или на лицето, което полага грижи за детето. Еднократните помощи, за които това основание се въвежда, са помощите при раждане, за отглеждане на близнаци, за отглеждане на дете от майка студентка и новата помощ при осиновяване.“

ДБМ:

„Връщането“ на помощи е абсолютно невъзможно като процес! Няма как да се гарантира такова, предвид статута на семействата. Това се отнася до връщанията във всички ситуации, заложили в този проект. И в момента има казус родителите, изоставили децата си да бъдат ГЛОБЕНИ, но до момента практиката не доказва дори една такава ГЛОБА. Това е неработещ механизъм и понеже се знае, то не би помогнало за т.н. отговорно родителство. Няма какво да бъде отнето от тези родители, поради факта, че те се издържат от помощи. Тази мярка ще бъде НЕприложима на практика.

МС:

„С оглед приоритета на правителството за по-висок интензитет на подпомагане до трето дете се регламентира условието еднократните помощи при раждане на първо, второ и трето дете да са с по-високи размери в сравнение с помощта за четвърто и следващо дете.“

ДБМ: Тази мярка е дискриминационна и не би трябвало да се въвежда. Предлагаме текст, който да въведе изискването или доказването на семейството, че няма дете, настанено в институция....“
еднократните помощи при раждане след второ и всяко следващо дете да са равни на предходните/ категорично не по-ниски/, в семействата, в които няма настанено дете в специализираните институции по ред напо закона на.....“.

МС:

„С цел равнопоставеност и по-голяма справедливост се въвежда еднократна помощ при осиновяване, което ще затвърди и неговата особено важна роля като мярка за закрила на детето. Помощта ще се предоставя без доходен тест само при осиновяване в страната, като нейният размер не следва да бъде по-висок от размера на помощта при раждане на първо дете. Предвижда се възстановяване на помощта, освен при настаняване на детето извън семейството и при прекратяване на осиновяването.“

ДБМ: Приветстваме текста по отношение на осиновяванията и считаме, че ще допринесе за по-голяма равнопоставеност и справедливост към всички видове родители и затвърди ролята на осиновяването като мярка за закрила на детето.

МС:

„Законът се предлага да влезе в сила от 1 юли 2015 г. Разпоредбите относно въвеждането на еднократна помощ при осиновяване, определянето на по-висок размер на еднократната помощ при раждане на трето дете и промените относно начина на подпомагане с месечни помощи по чл. 7 от ЗСПД се предвижда да влязат в сила от 1 януари 2016 г., за да бъдат съобразени със Закона за държавния бюджет за 2016 г.“

ДБМ:

Не сме съгласни с датата на влизане в сила. Всички текстове трябва да влязат заедно, не по-рано от 01.01.2016г. Идеята е, че има несъответствия с настоящия „Закон за закрила на детето“, по който ДБМ работи и ще внесе скоро в МС за разглеждане. Бихме искали визията за това към какъв тип подпомагане и подкрепа на семейството на правителството да са средносрочните и дългосрочните цели, които си поставя. Законопроектът трябва да доведе до промяна в някои от нормите и практиките на социално подпомагане на деца и родители и да води до цялостно повишаване на благосъстоянието на семейството и целенасочени политики за неговото развитие и подкрепа. Влошената демографска картина, трудният достъп и качеството на услугите в областта на здравето и образованието, както и капацитетът на системата за закрила рискуват някои от предлаганите промени да останат само добри пожелания и да не доведат до реални промени. А това е свързано и с промени в самия ЗЗД, който в момента реално не работи за целите, за които е създаден.

КОМЕНТАРИ ПО ПРЕДЛОЖЕНИЯТА НА ПАТРИОТИЧЕН ФРОНТ:

Считаме, че предложението за смяна на „социални инвестиции“ с „необходими вещи“ от законопроекта е подходящо, но вместо „необходими вещи“ термина да бъде „материална подкрепа за детето“. С цел да се избегнат злоупотреби е необходимо термините да бъдат изрично регламентирани, както е в чл. 46, ал. 1 от ППЗЗД.

Считаме, че някои от предложенията могат да бъдат заложили и приложими, но повечето са дискриминационни.

ОБЩИ ПРЕПОРЪКИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ.

Основната ни препоръка е свързана с капацитета на АСП и ОЗД. Обвързващото на всички закони, касаещи децата са неразривно свързани с ресурса и капацитета на социалните работници и социалните услуги. За да бъдат промените ефективни, е нужно повишаване капацитета на органите за закрила, за да може тя да отговори на нуждите на децата и семействата в риск. „Движение на българските майки“ не спира да повдига този въпрос от много години, но резултат до сега няма. Ресурсите на Отделите за закрила на детето са изкл. ограничени и на много места реално те не работят ефективно. Необходими са спешни мерки за разработване на стандарти за заетост на социалните работници, увеличаване на техния брой, осигуряване на достойно заплащане, както и въвеждане на механизъм за контрол на дейността им, тъй като на много места зависимостта в малките общности е голяма и системата работи не подкрепа на реалния бенефициент, а в подържане статуквото на системата. Нужна е спешна реформа в системата и ако тя не бъде направена, всеки един закон, свързан с правата на децата няма да функционира. Нова карта на услугите по места е абсолютно належаща, както и ревизия на капацитета. Нашето мнение е, че повече от половината социални работници по места, не само, че не работят в интерес на децата, но и точно обратното-те са вредни и работата им не отговаря на елементарните морални, правни и законови норми.

Смятаме, че предоставянето само на помощи в натура на майките, които на са навършили 18 години е неправилно, но сме наясно с рисковете и от финансова помощ. Нужен е механизъм за контрол при предоставянето и на двата вида помощи. Но ако се оставят непълнолетните майки без подкрепа, риска от изоставяне е много голям. Процесът на институционализация ще се засили. Нужен е текст, подкрепен с условия, който да предоставя и финансова помощ на непълнолетните майки, но за не повече от едно дете преди навършване на пълнолетие на майката. Всичко това със съответните услуги на социалната система и контрол върху грижата от страна майка-дете.

Най-важното в този закон е обвързването му с нов ЗЗД и промяна в структурата на АСП и ДАЗД, както и в капацитета и ресурса на тези структури, тъй като в момента те са изключително неефективни и неработещи, вредни и насочени не в подкрепа на нуждаещите се, а в подкрепа на новоизлюпилите се услуги.

Необходима е и финансова оценка, която е обвързана с новите предложения по този проект.

С уважение : Фондация Движение на българските майки“
18.05.2015г.